

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Odbor sociálních služeb a sociální práce

Doporučený postup č. 3/2020

**Doporučení pro poskytovatele sociálních služeb péče
v terénní formě v souvislosti s epidemií COVID-19**

Určeno pro: Poskytovatele sociálních služeb

Datum platnosti: 15. 3. 2020

Datum účinnosti: 15. 3. 2020

Vypracoval: Odbor sociálních služeb a sociální práce

Vzhledem k vývoji epidemiologické situace v souvislosti s výskytem onemocnění COVID-19 způsobeným novým koronavirem vydává Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) tento doporučený postup, který formou otázek a odpovědí navazuje na již vydaná stanoviska a doporučené postupy, které MPSV uveřejňuje na webových stránkách (viz <https://www.mpsv.cz/web/cz/informace-ke-koronaviru>)

Doporučený postup umožňuje pečovatelským službám redukovat své činnosti pouze na donášku stravy, pomoc při osobní hygieně a pomoc při péči o vlastní osobu, v případech nedostatku personálního zabezpečení.

Dále vykládá možnost poskytovat např. donášku stravy i dalším osobám, které nejsou „běžnými“ klienty sociálních služeb, bez podmínek, které stanovuje zákon o sociálních službách, pokud to umožní personální kapacity.

Otázka:

Můžeme klientům poskytovat jenom stravu, i když v minulosti bylo doporučováno, že tato činnost by se měla omezit? A na jaké potřeby pečovatelská služba reaguje v nouzovém režimu?

Odpověď:

V případě omezení rozsahu pečovatelské služby je nutné vždy informovat příslušný registrující orgán.

Poskytnutí stravy je jednou ze základních činností pečovatelské služby (§ 40). Pokud klient vyžaduje zejména poskytnutí stravy (donáška jídla) a nejedná se vždy o nesoběstačného klienta, redukce na tuto základní činnost je možná a strava se poskytne.

V nouzovém stavu, ve kterém se ČR nyní nachází, je redukce některých základních činností možná, nicméně je třeba zajistit naplnění nejzákladnějších životních potřeb, jejichž nenaplnění by znamenalo ohrožení života a zdraví, přičemž zvláštní ohled je nutné brát na seniory a zdravotně postižené.

Tudíž po domluvě poskytovatele se zřizovatelem je možné redukovat základní činnosti pečovatelské služby na minimum dle potřeb klientů, a to v případech, kdy to vyžaduje zejména personální či jiný závažný provozní důvod.

Samotné vyhlášení nouzového stavu v ČR je zdrojem zvýšení potřeb ze strany občanů v ČR, tudíž je přirozené, že se zvyšuje „poptávka“ po poskytnutí stravy. Obdobné je to i pořízení nákupu potravin a základních potřeb či hygienických pomůcek.

Další dvě základní činnosti (pomoc při osobní hygieně a pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče) jsou těmi činnostmi, které zabezpečují základní minimum péče, aby nedocházelo k bezprostřednímu ohrožení života a zdraví klienta. S ohledem na zvýšenou poptávku po těchto třech základních činnostech, dále s ohledem na personální a materiální zajištění, může poskytovatel ostatní základní činnosti v době vyhlášení nouzového stavu omezit, či redukovat. Nicméně vždy je nutné individuálně posuzovat konkrétní situaci klienta a nelze k omezení přistupovat plošně. Pokud k redukcii či omezení dojde, musí tuto situaci poskytovatel sociální služby nahlásit registrujícímu orgánu.

Otázka:

Může pečovatelská služba poskytovat v době vyhlášení nouzového stavu např. donášku jídla či nákupu, i dalším osobám, za účelem saturace základních životních potřeb?

Odpověď:

Ano, ale pouze pokud má poskytovatel dostatečnou personální kapacitu pro zajištění péče o běžné klienty sociální služby. V takových případech je nutné mít s osobou smlouvu, která může být i v ústní formě. Pro stanovení ceny lze využít vyhlášku č. 505/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Dále je nutné o tomto vést písemnou evidenci.

Otázka:

Máme klientům poskytovat terénní sociální službu péče, i když jsou v karanténě?

Odpověď:

Ano. Současně je poskytovatel sociálních služeb (zaměstnavatel) povinen zajistit bezpečnost svých zaměstnanců. V těchto případech je nutné, aby zaměstnavatel prokazatelně seznámil své zaměstnance s riziky přenosu koronaviru, proškolil své zaměstnance ve způsobu péče a zajistil ochranné prostředky. Bez nich nelze službu poskytovat. Pokud nejsou k dispozici, je nutné oslovit kraj, obec nebo i případně okolní poskytovatele sociálních služeb.

Základní činnosti v případě nařízení karantény u klienta mohou být omezeny na nejnutnější minimální rozsah dle rozhodnutí poskytovatele, aby se předešlo ohrožení života a zdraví (dovoz stravy, nákupu, léky). V případě závažnější situace imobility osamělé osoby je žádoucí kontaktovat pobytové zařízení sociálních služeb po dohodě s klientem. V případě nedostatku lůžek v zařízení sociálních služeb je nutné kontaktovat obecní úřad obce s rozšířenou působností a kraj.

Poskytovatel by měl mít vytvořen písemný seznam svých klientů (pro přehlednost a okamžitou dostupnost), kterým poskytuje služby, ve kterém by měl vytvořit kategorizaci klientů dle závislosti na péči (nikoliv pouze dle přiznaného příspěvku na péči), přičemž rozlišit je může na nízkou, střední a vysokou prioritu pomoci. Nízká je: potřebuji nákup, léky, stravu. Střední je: nemám dostatečný zdroj tepla, pomoc v domácnosti, životně důležité léky, osamělost, aj. Vysoká je: potřeba vyššího rozsahu péče v oblasti hygieny, neschopnost pohybu v domácnosti, klient není plně orientován, jiná závažná onemocnění aj.

Pokud je identifikována vysoká míra závislosti na péči jiné osoby, terénní služba sociální péče osloví rodinu, která může alespoň částečně saturovat potřebnou pomoc.

Důležité je kontaktovat i svého zřizovatele a kraj či obecní úřad obce s rozšířenou působností a pokusit se o umístění do odlehčovací služby v pobytové formě, anebo do jiné pobytové sociální služby péče.

V případě dovozu stravy u klientů s nařízenou karanténou je nutné dodržovat kromě zvýšených hygienických pravidel používat jednorázového nádobí, pokud je k dispozici. Pokud není k dispozici, dovoz stravy poskytovatel zajistí ve svých nádobách a bezkontaktně přesune do nádob klienta. Případně může být strava poskytnuta studená.

Otázka

V době vyhlášení nouze není možné udržet všechny povinnosti vyplývající ze zákona o sociálních službách. Bude mě stíhat inspekce? Nebo kontrola registračních podmínek nebo kontrola využití dotace?

Odpověď:

V nouzovém stavu je zájem státu, aby nedošlo k ohrožení života a zdraví nezajištěním základním potřeb, zejména starých osob, nesoběstačných osob a zdravotně postižených osob.

Činnost inspekce poskytování sociálních služeb je v době vyhlášení nouzového stavu omezena. Svoji činnost bude vykonávat v případě, pokud je podezření, že dochází k ohrožení života či zdraví klienta.

Veškeré sociální služby jsou poskytovány v rozsahu své registrace, ale jenom v nejnutnější míře, tudíž nelze předpokládat, že se udrží provoz v plném rozsahu, a není nutné se bát kontrol ze strany registrujícího orgánu z důvodu omezení své činnosti v souvislosti s epidemií COVID_19 a nouzového stavu.

Ve výše uvedených případech by taková služba neměla být ani postihována z hlediska dotačních podmínek.

Nicméně všechny sociální služby by měly být i nadále poskytovány, pokud vláda nepřijme takové opatření, kde provoz sociální služby přeruší. Svévolné uzavření služby, bude vnímáno jako porušení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.